

Bond van Hervormde Zondagsscholen introduceert nieuw rooster.

Nieuwe opzet

Met ingang van augustus 2008 willen we als bond van hervormde Zondagsscholen gaan werken met een nieuw vertelrooster. Ons hoofddoel met deze nieuwe opzet is dat we de bijbelse boodschap zo gericht mogelijk willen brengen, naar onze doelgroep. Door meer differentiatie willen we de mogelijkheid bieden om het bijbelonderwijs op onze zondagsscholen zo goed mogelijk af te stemmen op de leeftijd van de kinderen, zodat we nog meer recht doen aan de kinderen die we mogen onderwijzen vanuit Gods Woord. Hiermee willen we ook tegemoet komen aan de vele wensen die vanuit het werkveld al jarenlang naar ons toe kwamen...

Hoe het was...

Bij het vertelrooster dat we jarenlang gebruikt hebben, werden de bijbelse geschiedenissen op twee niveaus aangeboden. In het blad 'Onze Hervormde Zondagsschool' (OHZ) werd toerusting geboden voor de zondagsschoolleiding van kinderen van de midden en bovenbouw (De schets voor ouderen, kinderen van 7-12 jaar) en voor de leidinggevendenden van de onderbouw (kinderen van 4-6 jaar).

De roosterboekjes en de werkboekjes voor de kinderen werden in drie niveaus aangeboden: A 10-12 jaar, B 7-9 jaar en C 4 – 6 jaar. Velen vanuit het werkveld hebben van deze materialen jarenlang dankbaar gebruik gemaakt.

Waarom veranderen?

Naast alle positieve waarderingen kwamen er toch regelmatig signalen naar het hoofdbestuur dat het rooster niet overal even goed kon functioneren. Soms vond men bijvoorbeeld de psalmen voor de kleuters teveel op het niveau van groep drie. Of men vond de vertelling voor de oudste groep te eenvoudig en teveel gericht op de middenbouw. Gelukkig gingen velen creatief met dit soort problemen om. Toch bevredigde dit ons natuurlijk niet.

Maar daar komt nog iets bij...

De laatste jaren kwamen er steeds meer vragen over de oudste kinderen van de zondagsschool naar ons toe. Eerlijk gezegd, soms ook vanuit de nood. Hoe kunnen we deze leeftijdsgroep nog goed te bereiken en vast houden? Deze kinderen zitten in een leeftijd dat ze al bijna van de basisschool afgaan en wellicht de catechisatie zullen gaan volgen. We zien dat zondagsscholen voor deze kinderen in grote lijnen twee oplossingen hebben. Sommige zondagsscholen kiezen ervoor de kinderen eerder van de zondagsschool te laten gaan, om spanningen in de bovenbouw te voorkomen. Anderen zoeken het meer in de vorm van kindercatechese binnen de zondagsschool. Hierbij de uitdaging aangaand om naast de vertelling op een interactieve wijze kinderen te betrekken op Gods Woord.

Voor alle kinderen

Als hoofdbestuur hebben we serieus willen luisteren naar deze vragen vanuit het werkveld. Met ons nieuwe rooster willen we met nadruk meer oog hebben voor alle kinderen van de zondagsschool. Van eenvoudige vertellingen bij de kleuters tot en met verdiepingmogelijkheden bij de oudsten! We zijn er van overtuigd dat we in ons zondagsschoolwerk de opdracht hebben om het Woord van God zo dicht mogelijk bij het hart van ieder kind te brengen. Het is de pinksteropdracht om het Evangelie te brengen aan elk mens in zijn eigen taal. De zondagsschool heeft tot taak om dit te doen in de taal van het kind, rekening houdend met de leeftijd en het bevattingvermogen (Hand. 2:8; Spr. 22:6)

Het nieuwe rooster

Om de bijbelse boodschap meer af te kunnen stemmen op de leeftijd van de kinderen willen we ons bij het nieuwe rooster richten op meer verschillende niveaus. Per zondag wordt (met behulp van vertelchetsen in OHZ) de mogelijkheid gegeven om op drie niveaus verschillende bijbelverhalen te vertellen.

- **Groep 1 en 2:** Er is een vertelcyclus van drie jaar voor de onderbouw. Hierbij willen we eenvoudige vertellingen aan bod laten komen, die meestal verhalend van aard zijn en daardoor ook het meest aansluiten bij deze leeftijdsgroep. Uiteraard zijn ook eenvoudige psalmverzen en teksten voor deze doelgroep uitgekozen.

- **Groep 3 t/m 6:** Voor deze groepen is er een vierjarige vertelcyclus. Hier wordt in grote lijnen de Bijbel doorverteld. De meeste bijbelverhalen komen voor deze leeftijdsgroep aan bod.

- **Groep 7 en 8:** Voor de bovenbouw is er weer een tweejarige vertelcyclus, waarin ook moeilijkere bijbelverhalen een plaats krijgen. Hiermee willen we de mogelijkheid bieden om bij deze leeftijd een verdiepingsslag te maken. Zo wordt bijvoorbeeld bij deze leeftijdsgroep de Tien Geboden besproken, steeds aan de hand van een bijbelvertelling die het gebod verduidelijkt. Zelfs gedeelten uit de Bergrede en uit het bijbelboek Openbaringen zullen aan de orde komen. Naast de vertelling worden hier ook handreikingen gedaan om de vertelstof op een andere manier (in catechesevorm!) te verwerken. (pleidooi dr. W. Verboom). Hierbij kunnen we denken aan kleine bijbelstudies, discussiestellingen, open gespreksvragen enz. Dit met als doel om vooral deze leeftijdsgroep ruimte te geven voor inbreng. Juist deze kinderen moeten de gelegenheid krijgen mee te denken, vragen te stellen en samen te praten over de aangereikte vertellingen en thema's, aansluitend bij hun leeftijd en denkniveau! Bovendien zal het blad 'Onze Hervormde Zondagsschool' voor alle niveaus toerusting blijven bieden.

Verschillen in verwerken

Naast de vertelling willen we zondagsscholen ideeën aanreiken om het bijbelverhaal te verwerken met de kinderen. Ook op dit punt zien we bij kinderen een grote verscheidenheid in niveau en in behoeften. Als zondagsscholenbond willen we hierin tegemoet komen. Er zijn in totaal vier verschillende werkboekjes. Eén werkboekje bij de vertelcyclus van groep 1/2, twee werkboekjes bij groep 3 t/m 6 (dus één voor groep 3/4 en één voor groep 5/6) en een werkboekje voor groep 7/8. Met name bij de oudste kinderen willen we d.m.v. het werkboekje de aanzetten geven om te komen tot interactieve werkvormen, leergesprekken e.d. (kindercatechese). Bovendien krijgen de nieuwe werkboekjes (of eventueel de roosterboekjes die ook nog besteld kunnen worden) een nieuwe kleurrijke en professionele uitstraling.

De vertelling centraal

Bij de nieuwe opzet blijft het vertellen vanuit de Bijbel voor alle leeftijdsgroepen centraal staan. We zijn er van overtuigd dat de Schrift ons die weg wijst. We zien met name dat we in Psalm 78 opgeroepen worden het onze kinderen te vertellen, opdat het navolgende geslacht het weten zal. Opdat die kinderen zelf ook weer zullen opstaan en Gods geboden aan hun kinderen zullen doorgeven. Met als doel dat ze allen hun hoop op God zullen stellen, tot eer van Zijn naam! Ook de oudtestamentische profeten vertelden verhalen, maar ook in het Nieuwe Testament vindt het onderwijs van Jezus en de apostelen vaak plaats in de vorm van vertellen. Bijbels onderwijs heeft een vertellend, verkondigend karakter. Deze bijbelse onderwijsvorm van de vertelling verdient daarom een centrale plaats!

Doelstellingen

De doelstellingen van de nieuwe opzet ontleen we aan de Bijbel en we vinden die duidelijk verwoord in Psalm 78. Deze psalm geeft weer hoe en waarom God aan Israël de opdracht gaf om de kinderen te onderwijzen.

- **Weten en niet vergeten.** Het navolgende geslacht moet de geboden en geschiedenissen en de daden van God weten (vs.6) en niet vergeten (vs.7). Bij het bijbelonderwijs op zondagsscholen is kennis van groot belang. Ook het memoriseren en het van buiten kennen van psalmverzen, bijbelteksten zijn van groot belang.
- **Hopen op God.** Israël moest de daden van God vertellen en Zijn geboden aan de kinderen voorhouden, 'opdat zij hun hoop op God zouden stellen' (vs.7). Het is onze wens en bede dat het werk op onze zondagsscholen tot eeuwige zegen mag zijn, dat de kinderen hun hoop op God (gaan) stellen. De Dordtse Leerregels stellen dat het Evangelie aan alle mensen 'zonder onderscheid gepredikt moet worden met bevel van geloof en bekering' (D.L. hfst. 2 Par. 5). In het besef volledig afhankelijk te zijn van Gods Geest, in de wetenschap dat van de mens niets goeds te verwachten is, mag de zondagsschoolleiding, hopen op Gods zegen, de kinderen het Woord doorgeven en hen oproepen tot bekering.
- **Naar Gods geboden leven.** Het was de bedoeling dat de kinderen van Israël ook zouden leven naar Gods geboden (vs. 7). Ze moesten niet het voorbeeld van hun ongehoorzame en ongelovige ouders volgen (vs. 8). Ook het zondagsschoolwerk moet er op gericht zijn dat we naar Zijn geboden leven en dat we heilig leven voor Zijn aangezicht.
- **Doorvertellen.** Het is niet de bedoeling dat de kinderen alleen het Woord van God horen voor zichzelf, maar zij worden vanuit de Schrift geroepen die ook weer aan anderen door te vertellen. Opdat het navolgende geslacht die weten zou. Opdat die kinderen zelf ook weer zouden opstaan en Gods geboden aan hun kinderen zouden doorgeven. Opdat door de geslachten heen Gods naam groot gemaakt zal worden!

Enkele richtinggevende uitgangspunten

Om te komen tot dit nieuwe rooster hebben we nauw samengewerkt met de zondagsscholen van de Christelijke Gereformeerde Kerken (LCJ). Zij wilden net als wij een gedifferentieerd aanbod bieden aan hun zondagsscholen onder dezelfde doelstellingen, hierboven genoemd. Uiteindelijk hebben we besloten samen het rooster op te stellen en elkaar verder ook te helpen bij het maken van de materialen die daaruit voortkomen. Wel blijft iedere zondagsscholenbond verantwoordelijk voor haar eigen uitgaven!

Met de HGJB zijn wij in gesprek over de aansluiting van dit nieuwe rooster bij hun materialen voor (kinder)catechese.

Naast de bijbelse doelstellingen voor ons zondagsschoolwerk, zijn er nog een aantal uitgangspunten die we graag in het rooster, de schetsen en het verwerkingsmateriaal laten doorklinken:

- **Heel de Schrift is Gods Woord.** We belijden dat de Bijbel in zijn geheel het onfeilbare Woord van God is en willen dat ook op kinderen overdragen.
- **Heel de Schrift komt aan bod.** Hoewel we bij het zondagsschoolrooster vertellingen moesten selecteren, is het wel ons streven geweest om zo evenwichtig mogelijk te zijn, zodat de veelkleurigheid van de totale Schrift aan kinderen overgedragen wordt.
- **Heel de Schrift heeft gezag.** De Bijbel is geen vrijblijvend boek, maar vraagt gehoorzaamheid en ontzag. Daarom is het goed dat we bij ons zondagsschoolwerk met gezag de woorden van God naspreken en doorgeven. Het 'Zo zegt de Heere' van de profeten moet ook op onze zondagsscholen vertolkt worden. Dat vraagt van de zondagsschoolleiding om heel dicht bij het Woord te blijven en vol overtuiging door te geven wat God gebiedt.

- **Mensbeeld.** De harde werkelijkheid van de zonde legt ook over ons zondagsschoolwerk een schaduw. Ook leidinggevend en kinderen van de zondagsschool ervaren de kracht van de zonde in hun leven. Daarom kunnen we ons doel nooit bereiken door onze eigen inspanningen. Het werk van de Heilige Geest is nodig om harten te vernieuwen. Dit moeten leiding en kinderen hun diepe afhankelijkheid van God en Zijn onverdiende genade doen ervaren.

- **Hoofd en hart.** Het zondagsschoolwerk moet het gehele kind op het oog hebben. Het gaat niet alleen om overdracht van kennis en feiten. Dat ook. Het kind moet ook vooral in zijn denken gestimuleerd en in zijn intenties gemotiveerd worden!

- **Belijdenissen.** Bij ons rooster willen we ook de lijnen naar de belijdenisgeschriften laten zien. De geloofsleer die daarin verwoord is, kan zo ook een plaats krijgen bij de vertelling op de zondagsschool. Zeker in de bovenbouw liggen er mogelijkheden om deze rijke traditie uit te leggen, waarin al eeuwenlang getracht wordt om het bijbelse gedachtegoed aan het volgende geslacht door te geven.

- **Oog voor nu.** Op de zondagsschool moet het bijbelverhaal verteld worden aan de kinderen van nu. Het nieuwe rooster wil daartoe voorbeelden en ideeën aanreiken die gesitueerd zijn in een voor het kind herkenbare wereld (bijv. door illustratieverhalen). Het is belangrijk dat kinderen een brug kunnen slaan tussen de wereld van de Bijbel en de wereld van nu. Ze moeten ervaren dat de boodschap van de Bijbel voor hun leven van nu relevant en van het hoogste belang is!

De kinderen doordringen van deze opdracht en hen op hun niveau(!) daartoe oproepen, blijft onze belangrijkste taak op de zondagsschool (Rom. 10:17). We hopen en bidden dat ons nieuwe rooster daartoe mag bijdragen.

A.C. Teeuw

De heer Teeuw is lid van het hoofdbestuur van de bond van hervormde zondagsscholen en werkzaam in het onderwijs.

Illustraties

